

Svanøy: Kvalstadfjellet vest

4

Referanse: Hanssen U. 2016. Naturverdier for lokalitet Svanøy: Kvalstadfjellet vest, registrert i forbindelse med prosjekt Kystfuruskog 2015. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=5742>)

Referansedata

Fylke: Sogn og Fjordane
Kommune: Flora
H.o.h.: 0-200moh
Areal: 801 daa

Prosjekttilhørighet: Kystfuruskog 2015
Inventør: UHA
Vegetasjonsone: boreonemoral 96% (ca 770daa) sørboreal 4% (ca 30daa)
Vegetasjonseksjon: O3-Sterkt oseanisk

Sammendrag

Lokalitet Kvalstadfjellet vest har blitt kartlagt av MFU på oppdrag fra Miljødirektoratet i forbindelse med kartlegging av kystfuruskog i Sogn og Fjordane fylke i 2015. Kvalstadfjellet vest ligger på Svanøya i Flora Kommune.

For det meste er området er preget av vestvendte lier med flere innskjæringer mot fjellet i øst. I sørvest er terrenget noe småkupert og flater ut mot sjøen i vest. Berggrunnen består av næringsrik fyllitt og glimmerskifer, men her er floraen kun stedvis preget av nærings- og kalkkrevende arter, og dette mest i tilknytning til åpent berg og på de skogkledte rasmarkene oppi lia. Over store deler er vegetasjonen dominert av nøysomme arter knyttet til fattig furulyngfuktskog.

Området ligger innenfor klart oseanisk vegetasjonseksjon og for det meste i boreonemoral vegetasjonssone.

Lyngfuruskog, skogkledt rasmark og bergvegger dominerer, mens det er også områder med lågurtskog, storbregne- og høystaudeskog, samt noe knauskog. Over store deler er skogen dominert av furuer, men der er områder der boreale løvtrær dominerer, samt små partier med edelløvsog.

Skogen har kvaliteter knyttet til temperert fururegnskog, gammel og eldre furuskog, samt innslag av rik edelløvsog. Det ble avgrenset to naturtypelokaliteter, herunder en med regnskog med delnaturtype fattig boreonemoral regnskog. Her er det snakk om temperert kystfuruskog, som er en sterkt truet (EN) naturtype (Lindgaard & Henriksen 2011). Dette kjerneområdet er i vest, nord og øst omgitt av en revidert naturtypelokalitet med gammel furuskog som strekker seg over store arealer på Kvalstadfjellet og østover.

Verdiene er knyttet til lav, der det her finnes et nokså stort artsmangfold, herunder flere arter som er typiske for boreonemoral regnskog. Det forekommer flere rødlistede lavarter, herunder noen få nær truede (NT) og flere sårbare (VU) arter, selv om de forekommer heller sparsomt. Store deler av områder er dominert av fattig og til dels gammel furulyngskog, og selv om furutrærne er for det meste ikke spesiell grove, er det ganske mange som bærer preg av sent vekst. Trealdere antas delvis å nå 200-300 år (Moe 1994). Død ved finnes i varierende mengder, og særlig oppe i liene er det ganske bra. Nærmere strandlinjen er det mindre død ved i form av læger, men derimot en del furugadd og døde greiner, dette ikke minst på de mest eksponerte stedene nærmest sjøen. Disse er for det meste ikke særlig morkne. De sentrale partiene med større andel av løvtrær er nokså flersjiktet. Lenger innover mot bergveggene øker andel død ved, og her finnes bra med læger i ulike dimensjoner og nedbrytningsstadier. Skogen kan sies å være i aldersfase. Det er tegn på at området ble sterkere påvirket tidligere, med uttak av trevirke og skogsbeite, og det ble registrert ei løypestreng i sentrale del. Det finnes flere små plantefelt med sitkagran og gran, og i nordøst er et hogstfelt. Langs strandlinjen er det en del søppel, herunder noen få nokså store beholdninger. Av fremmede arter finnes det også innslag av platanlønn.

Området scorer middels på mengde og kontinuitet av død ved, treslagsfordeling, gamle bartrær, gamle løvtrær og urørthet, mens den scorer lavt på gamle edelløvtrær.

Det foreslåtte forvaltningsområdet bør sees i sammenheng med tilgrensende forvaltningsområde på nordsiden av Kvalstadfjellet og skogsområdet oppe på selve Kvalstadfjellet, da disse til sammen danner et uvanlig stort, sammenhengende område med naturlig, oseanisk skog på til dels høy bonitet i nasjonal sammenheng. Samlet sett virker det korrekt å gi området 4 poeng og å vurdere det som regionalt til nasjonalt verdifullt.

Feltarbeid

Feltarbeidet ble gjennomført av Ulrike Hanssen 25.07.2015. Med utgangspunktet i Trædet ble området undersøkt fra sør mot nord. Det var en flere kilometer lang marsj til fots for å komme frem til undersøkelsesområdet, og pga. tidsmangel ble ikke den aller nordligste delen undersøkt, men basert på avstandsvurderingen vurderes det at innskjæringene opp mot liene i nordøst bør inkluderes i foreslått forvaltningsområde. Her har skogen en stor andel av boreale løvtrær, og dermed et visst potensial for arter knyttet til regnskogsmiljø. Nordvestre og søndre deler er preget av furuskog med fattige vegetasjonstyper.

Tidspunkt og værets betydning

Det var oppholdsvær med solskinn og rolige vindforhold, med andre ord godt egnet vær for feltarbeidet.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Undersøkelsesområdet inngår i et tematisk kartlegging av kystfuruskog i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane i 2015 i regi av Miljødirektoratet. Det omfatter området vest for Kvalstadfjellet helt ned til strandlinjen i vest og strekker seg litt oppi lia til Kvalstadfjellet i øst. I nord strekker den seg langs strandlinje nord for Kvammeskardet og i sør inkluderes Kvalstadbrystet, mens området avgrenses noen få hundre meter vest for Trædet.

Tidligere undersøkelser

Store sentrale deler overlapper med gammel naturtypelokalitet BN00003371 Kvalstadjellet/ Vågsfjellet, kystfuruskog, verdi A, basert på Isdahl (1999). Området har delvis blitt tidligere undersøkt av Øvstedal, D. O. (1985), Lindmo.fl. (1991) og Moe, B (1994), samt bl.a. Blom H. H. (1991), Gaarder G. (2002) og Klepssland J. T. (2007). På Artskart (2015) ligger det en del artsobservasjoner herunder registreringer av Biofokus (Klepssland, J.T., 2007, Hofton. T.H./ Høitomt T., 2012), og funn gjort av MFU (se Gaarder m.fl. 2007). I tillegg finnes det eldre innlegginger fra UiO (1978, 1993, 1999) og UiB (1975, 1983, 1991), som er antatt mindre nøyaktig stedfestet.

I nordøst er det registrert en MiS-figur.

Omtalen i Naturbasen 7.12.2015 er som følger:

”BN00003371 Kvalstadjellet/Vågsfjellet, kystfuruskog, verdi A.

Verdibegrunnelse: Lokaliteten har en klar verdi som svært viktig - A. Dette er blant de mest verdifulle skogsmiljøene som er kjent fra fylket. Ikke minst det store mangfoldet av regnskogstilknyttede lavarter er svært interessant, men området har også betydelige kvaliteter i form av lågurfuruskog og gammel kystfuruskog.

Innledning: Lokaliteten skriv seg fra første gangs kartlegging av prioriterte naturtyper i Flora kommune (Isdahl 1999), vurdert på ny og videreført i samband med supplerende kartlegging i 2007.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på vestsiden av Svanøya. Avgrensning er basert på tidligere verneforslag hos Haugen (1992), men med fratrekke av små kantsoner i sør som er inkludert i egen lokalitet ved Trædet. Berggrunnen består for en stor del av kalkrik metagråvacke, noe som gir grunnlag for en stedvis relativt rik og krevende flora. I enkelte søkk og luser er det en del løsmasser, men mange steder er det også ganske grunnlendt.

Naturtyper: De høyereliggende delene har nok en del blåbær- og røsslyngfuruskog, mens det er mye lågurfuruskog i luserne. Mot vest er det tilsvarende variabelt i det småkuperte terrenget, men mest røsslyngfuruskog i sørvest. Moe (1994) nevner at det også er lokale innslag av edellauvskog, mens omtalen til Lindmo m.fl. (1992) indikerer tendenser til rik sumpskog mot Midtvatnet i nordøst. Det skal også være små partier med furumyrskog. Flere lavfunn viser at Kvalstadjellet har, sammen med et par nærliggende lokaliteter nær Trædet og mot Grepland i nord, de mest artsrike og velutviklede regnskogsmiljøene som er dokumentert på Vestlandet nord for midtre deler av Hordaland.

Artsmangfold: Karplantefloraen er lokalt ganske rik med arter som kristtorn, hassel, hinnebregne, loppestarr, slakkstarr, ramslauk, kusymre og sanikel. Under eget feltarbeid i Kvammane i 2002 ble både randprykkav (EN) (i sørvest), gul pærelav (NT) (i nordvest - funnet i samme område av H. H. Blom i 1991), rund porelav og katterotlav funnet. Randprykkav (EN) vokser også i Kvammeskardet (først funnet av Nils Hakelier i 1993, siden sett av bl.a. GGa i 2002). Hans H. Blom fant i Kvammane *Gaphis elegans* (VU), *Pertusaria multipuncta* (VU), samt kystflatmose og den hyperoseaniske klovemosen den 29.07.1991. J. Anonby registrerte gubbeskjegg (NT) på Kvalstadjellet 12.02.1992. På nordsiden av Kvalstadjellet fant H. H. Blom den 28.07.1991 bl.a. stjernerulav (EN) og gul pærelav (NT).

Påvirkning: Moe (1994) har en gjennomgang av skogstruktur og påvirkningsgrad. Han oppgir trealdre på 200-300 år i den eldre furuskogen. Det er stort sett fravær av læger i skogen. I nord, i Kvammeskardet er det flatehogd noe tidligere rett på nordsiden av området. Ellers har det vært lite inngrep i nyere tid.

Skjøtsel: Området bør få ligge mest mulig i fred, bortsett fra fjerning av innførte arter som gran og platanlønn. Alle former for hogst for øvrig må vurderes som klart negative. Også ulike fysiske inngrep er negativt, mens ekstensivt husdyrbeite kan være positivt.

Totalareal: 2215 daa”

Beliggenhet

Området ligger i vest på Svanøya i Flora kommune. Den omfatter de vestvendte liene vest for Kvalstadjellet og strekker seg helt ned strandlinjen. I sørøst og øst er det furuskog.

Naturgrunnlag

Topografi

Det er overveiende snakk om vestvendte lier som er preget av bratte bergvegger av til dels store dimensjoner og innslag av overheng, som strekker seg fra nord til sør i østre deler av undersøkelsesområdet. Ned mot havet i vest flater terrenget ut. Spesielt i søndre del er terrenget noe småkupert og det finnes spredt med knauser og steinblokker av ulike størrelser. I sentrale del noen få bekkesig. Jordsmonnet varierer mellom frisk og fuktig, mens det er veldrenert nord for Kvammeskardet.

Geologi

Berggrunnen består av næringsrik fyllitt og glimmerskifer, men her er floraen kun stedvis preget av nærings- og kalkkrevende arter, og dette mest i tilknytning til åpent berg og på de skogkledte rasmarene oppi lia. Over store deler er vegetasjonen dominert av nøysomme arter knyttet til fattig furulyngfuktskog.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O3-Sterkt oseanisk, vektasjonsone: boreonemoral 96% (ca 770daa) sørboreal 4% (ca 30daa) .

Området ligger for det meste i boreonemoral vegetasjonssone, mens de høyereliggende partier opp mot fjellet i øst muliggjør overgang til sørboreal vegetasjonssone.

Klima

Ned mot strandlinjen i vest er skogen mer vær-og vindutsatt, og her finnes en del furutrær med en habitus som vitner om sen vekst. Lenger inn mot bergveggen i øst er området noe mer beskyttet og mindre eksponert.

Økologisk variasjon

I sør ligger et skogkledt fattig myr. Ellers har vestre deler nokså lite økologisk variasjon. Den øker mot øst, der terrenget inkluderer flere fjellskar i ulike retninger mot øst, samt bergvegger med variert helning, noe som medfører ulike hydrologiske forhold, lysforhold og eksposisjon. I nedre sentrale deler antas luftfuktigheten å være nokså stabil og høy. Området strekker seg mellom ca. 0 og 140 m.o.h..

Vegetasjon og treslagsfordeling

Over store deler er skogen nokså ensartet med et tresjikt dominert av furu. I sentrale deler og oppi liene i øst finnes det boreale løvtrær, herunder rogn, bjørk, osp og selje, og innslag av varmekjær kristtorn, samt edelløvsogsarter som alm (VU) og hassel, samt innslag av rognasal. I øst er det stedvis næringsrike bergvegger.

Det dominerende vegetasjonstypen er røsslyng-blokkebærfuruskog. Videre forekommer en del rasmark- berg- og kantvegetasjon og sparsomt med knauskog, lågurtskog og storbregne- og høystaudeskog.

Skogstruktur og påvirkning

Skogstrukturen vitner om et skogsområde som over store deler er furudominert og der trealderen delvis antas å nå 200-300 år (Moe 1994). Her finnes en del einerbusker i busksjiktet. Det er tegn på at området ble sterkere påvirket tidligere, med uttak av trevirke og skogsbeite. De sentrale partiene med større andel av løvtrær er nokså flersjiktet. Nærmere strandlinjen er det mindre død ved i form av læger, men derimot en del furugadd og døde greiner, dette ikke minst på de mest eksponerte stedene nærmest sjøen. Disse er for det meste ikke særlig morkne. Lenger innover mot bergveggene øker andel død ved, og her finnes bra med læger i ulike dimensjoner og nedbrytningsstadier. Skogen kan sies å være i aldersfase.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Svanøy: Kvalstadjellet vest. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Svanøya, Kvammane

Naturtype: Kystfuruskog - Temperert regnskog med furu
BMVERDI: A

Areal: 187daa
Hoh: 15-210 moh

Innledning: Beskrivelsen er lagt inn av Ulrike Hanssen i Miljøfaglig Utredning 12.12.2015, basert på eget feltarbeid den 25.07.2015. Feltarbeidet ble gjennomført i forbindelse med kartlegging av kystfuruskog i Sogn og Fjordane fylke i 2015, på oppdrag for Miljødirektoratet. Lokaliteten var tidligere del av naturtypelokalitet BN00003371 Kvalstadjellet/ Vågsfjellet, kystfuruskog, verdi A, som med dette ble revidert og splittet opp. Beskrivelse og verdisetting er basert på siste utkast av faktaark fra høsten 2014 til DN Håndbok 13 (Direktorat for naturforvaltning 2007). Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger vest på Svanøya i Flora kommune. Den strekker seg langs ei vest-vestvendt li som ligger vest for Kvalstadjellet. I sør ligger et skogkledt myrområde og ellers er lokaliteten omgitt av fattig gammel furuskog med mindre andel av løvtrær og med mangel på indikatorarter for regnskog. Lia i øst har flere store innskjøringer i terrenget, noe som gir grunnlag for en variert topografi. Her veksler det mellom til dels store bratte bergvegger (til dels med overheng) og skogkledt rasmark. I de søndre nedre delene er terrenget nokså småkupert med bergknauser innimellom, mens terrenget flater ut i nord. Det er et bekkesig i sentrale del, det er spredt med mosekledte blokker, og jordsmonnet fuktig til friskt. Berggrunnen består av næringsrik fyllitt og glimmerskifer, noe som egentlig gir grunnlag for artsrik vegetasjon, men her er feltsjiktet dominert av nøysomme arter, og det finnes kun flekkvis områder med næringskrevende vegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrenset lokalitet er regnskog med delnaturtype fattig boreonemoral regnskog. Feltsjiktet er hovedsakelig preget av moderat fattig lyngvegetasjon, og det finnes kun innslag av høystauder og lågurtarter i de mest rike områdene. Regnskogsmiljøet tilhører kategorien temperert kystfuruskog, som er en rødlistet naturtype (EN - sterkt truet) (Lindgaard & Henriksen 2011).

Etter NiN-1.0 er det mest snakk om lyngfuktskog (T23-16), samt flekkvis høystaudeskog (T23-9), lågurtskog (T23-4), intermedier knaus (T20-2) og svak lågurt-rasmarkeng (T17-7) (6:1:1:1).

Artsmangfold: Dominans i tresjiktet veksler mellom områder med nesten utelukkende furubestand og partier der det finnes en blanding av furuer med lauvtrær som rogn, bjørk, osp, selje og varmekjær kristtorn og hassel. Det ble også registrert et individ av rognasal og på avstand ble det observert noen få almetrær (VU) i sentrale delen av den bratte lia i øst.

På og inntil bergvegger ble det registrert næringskrevende arter som gulsildre, lundgrønnaks, blankburkne, ramsløk, kusymre, trollurt og enghumleblom.

Blant lav ble det gjort funn av flere rødlistede arter, herunder kystprikklav (VU) og skjellporelav (VU) på berg, praktblåfittlav (NT) på osp, og gul pærelav (NT) og kystskriftlav (VU) på rogn. I tillegg forekommer vanlig blåfittlav på berg, kattefotlav på kristtorn, furu og bjørk, skrubbenever på rogn, glattvreng på selje, og gammelgranlav på furu. Det ble også registrert barkhårskål på osp og tannopp på rogn.

Av interessante funn som er registrert på Artskart kan det nevnes gul pærelav (NT), kystskriftlav (VU) og kystvortelav (VU) (funnet av Blom, H.H. 1991 – antatt grov stedsfesting) og nyere funn av kattefotlav på kristtorn i nordvest (Gaarder, G. 2002). I vest finnes antatt grovt stedfestede registreringer av klovemose, kystflatmose (Blom, H. H. 1991) og hinnebregne (funn datert 1871 av Kiær, F.). Det er også bedre stedfestede artsfunn av nyere dato i vestre lia, herunder av kveilmose (Høitomt, T. & Hofton, T. H. 2012), i sørvest ble det funnet vanlig blåfittlav, rundporelav og randprikklav (VU) (Gaarder, G. 2002).

Bruk, tilstand og påvirkning: Det har vært lite inngrep i nyere tid, men det ble registrert ei løypestreg i sentrale del. Skogsmiljøet langs

strandlinjen lenger vest for lokaliteten er tydelig preget av tidligere menneskelig påvirkning, og det er sannsynlig at lokaliteten i sin tid ble ekstensivt husdyrbeitet. Furutrærne er for det meste ikke spesiell grove, men det er ganske mange som bærer preg av sent vekst. Død ved finnes i varierende mengder, og særlig oppe i liene er det ganske bra. Her er det god variasjon i nedbrytningsstadier av læger og døde greiner, selv om de fleste er ikke særlig grove. Det forekommer også spredt med gadd.

Fremmede arter: Det ble observert innslag av gran og sitkagran som sprer seg ut fra plantefeltene i nærheten. I sentrale del er det et lite plantefelt med sitkagran. Det ble også registrert innslag av platanlønn i sentrale del.

Del av helhetlig landskap: Det forekommer flere områder med kystfurusvog på Svanøya, og lokaliteten kan derfor sies å være del av et helhetlig landskap. Ellers er det yngre furuskog eller furuskog med mindre luftfuktighet, noe blandingskog, kulturlandskap med spredte gårder, og plantefelt som preger landskapet på Svanøya.

Verdi: Med grunnlag i nye faktaark for regnskog (utkast fra 12/2014) oppnår lokaliteten høy vekt størrelse (ca. 160 daa), høy vekt på artsmangfold og middels vekt på skogtilstand, middels vekt på store gamle trær, og middels vekt på topografi og lokalklima. Ut fra dette har lokaliteten verdi A – svært viktig.

Skjøtsel og hensyn: Miljøet og artsmangfoldet er avhengig av å stå i fred og kunne utvikle seg uten menneskelig påvirkning. Det beste for naturverdiene er derfor at skogen ikke utsettes for inngrep som hogst eller utbygging. Det er positivt å fjerne fremmede arter som sitkagran og gran (som er stedsfremmed her), som har blitt plantet eller er i spredning ut fra plantefelt i nærheten. Også platanlønn bør helst fjernes før den sprer seg videre i området.

2 Svanøya, Kvalstadjellet/ Vågsfjellet

Naturtype: Gammel furuskog - Gammel lavlandsfurusvog
BMVERDI: A

Areal: 1892daa
Hoh: 5-235 moh

Innledning: Beskrivelsen er lagt inn av Ulrike Hanssen i Miljøfaglig Utredning 10.12.2015. Den baserer på eksisterende opplysninger av tidligere registreringer og ble gjort i forbindelse med feltarbeid og revisjon av nordre deler, noe som har ført til endret avgrensning. Den oppdaterte lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i forbindelse med kartlegging av kystfurusvog i Sogn og Fjordane fylke i 2015, på oppdrag for Miljødirektoratet. Beskrivelse og verdisetting er basert på siste utkast av faktaark fra høsten 2014 til DN Håndbok 13 (Direktorat for naturforvaltning 2007). Rødlisterstatus for arter følger norsk rødliste fra 2015. Lokaliteten ble første gang registrert ved førstegangs naturtypekartlegging i Flora kommune (Isdahl 1999), og supplert i 2007 (Gaarder m.fl. 2009).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sentrale og vestre del av Svanøya i Flora kommune der den dekker et stort område på Kvalstadjellet og vestover. Langs nordre kanten strekker seg naturtypelokalitet Svanøya, Vågsfjellet nord, mosaikk av regnskog og rik edelløvsog, verdi A.

I sør, ved Trædet, grenser lokaliteten til naturtypelokalitetene BN00085525 Trædet, rik edelløvsog, verdi A, registrert 07.06.2007, og BN0085511 Trædet – beitemark, naturbeitemark, verdi C, registrert 13.09.1994. Ellers går lokaliteten over til furuskog med enkelte granplantefelt og innslag av myrskogsmark. Store deler rundt toppen av Kvalstadjellet er preget av slake lier med en del myrskogsmark og små åpne myrområder. Liene blir mye brattere i ytterkantene til avgrenset lokalitet i øst og sør. I vest er det bratte bergvegger, til dels med overheng, som danner et tydelig tripp i terrenget. I disse liene og nedenfor ligger naturtypelokalitet Svanøya Kvammane, regnskog, verdi A, som ble avgrenset som egen lokalitet. Det finnes også flekkvis med rik barskog (som lågurt-lyngfurusvog), for eksempel i de sørvendte liene nord for Trædet. Berggrunnen består av næringsrik fyllitt og glimmerskifer, noe som egentlig gir grunnlag for artsrik vegetasjon, men vegetasjonen er her for det meste preget av nøysomme arter knyttet til fattig furulyngskog, mens det er kun innslag av partier med næringskrevende vegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrenset lokalitet er en mosaikk av gammel furuskog, av delnaturtype gammel lavlandsfurusvog, og fattig våtmark. Følgende utsagn stod om den gamle lokaliteten: "De høyere liggende delene har nok en del blåbær- og røsslyngfurusvog, mens det er mye lågurtfurusvog i lisdene. Mot vest er det tilsvarende variabelt i det småkuperte terrenget, men mest røsslyngfurusvog i sørvest. Moe (1994) nevner at det (her) også er lokale innslag av edelløvsog, (...)" "(...) Flere lavfunn viser at Kvalstadjellet har, sammen med et par nærliggende lokaliteter nær Trædet (i sør) og mot Grepland i nord, de mest artsrike og velutviklede regnskogsmiljøene som er dokumentert på Vestlandet nord for midtre deler av Hordaland." (Sistnevnte gjelder hele området, der de mest artsrike og velutviklede regnskogsmiljøene har blitt avgrenset som egne naturtypelokaliteter i 2015.)

Artsmangfold: Tresjiktet er for det meste dominert av furu, men det finnes også partier med boreale lauvtrær som bjørk, rogn og osp, samt trolig små innslag av edelløvsog i skarene i de bratte vestre liene. Her finnes også flere små ospelholter. Feltsjiktet lenger oppi fjellet antas å være nokså fattig.

De fleste interessante funn som er registrert på Artskart ligger antageligvis innenfor et område som ble avgrenset som egen lokalitet i sørvest, men det finnes også registreringer av kristtorn (Marstad, P. 2012) i sørøst, og broddtelg og småtranebær (Hygen, K. 1978) høyere oppi fjellet.

Bruk, tilstand og påvirkning: I tidligere beskrivelse av området blir alder på trærne i den eldre furuskog oppgitt til 200-300 år (Moe 1994). Det ble i 2015 gjort egne observasjoner av mye død ved langs den øvre kanten av bergveggene i nordvest og i de bratte liene her. Her finnes en god del gadd og læger som delvis skyldes vindfall. På avstand virker trærne middels grove, og den døde veden for det meste nokså fersk og lite nedbrutt. Men det er sannsynligvis en del sterkere nedbrutte læger i den bratte lia.

Fremmede arter: Ingen observert.

Del av helhetlig landskap: Det forekommer flere områder med kystfurusvog på Svanøya, og lokaliteten kan derfor sies å være del av et helhetlig landskap. Ellers finnes her yngre furu- og blandingskog, kulturlandskap med spredte gårder, små myrområder og granplantefelt.

Verdi: Med grunnlag i nye faktaark for gammel furuskog (utkast fra 11/2014) oppnår lokaliteten høy vekt størrelse, antatt middels vekt på artsmangfold og middels vekt på tilstand. Ut fra dette har lokaliteten verdi A – svært viktig. Mangelfulle undersøkelser og en nokså grov avgrensning gjør likevel denne vurderingen noe usikker.

Skjøtsel og hensyn: Miljøet og artsmangfoldet er avhengig av å stå i fred og kunne utvikle seg uten menneskelig påvirkning. Det beste for naturverdiene er derfor at skogen ikke utsettes for inngrep som hogst eller utbygging.

Artsmangfold

Furu er dominerende treslag, men i sentrale del og lenger oppover liene forekommer en del løvtrær, herunder bjørk, rogn, kristtorn, osp, selje og innslag av alm (VU) og rognasal. I busksjiktet er det en god del einerbusker. På bergvegger ble det registrert næringskrevende arter som gulsildre, lundgrønnaks, blankburkne, ramsløk, kusymre, trollurt og enghumbleom.

Blant lav ble det gjort funn av flere rødlistede arter, herunder kystprykklav (VU) og skjellporelav (VU) på berg, praktblåfittlav (NT) på osp, og gul pærelav (NT) og kystskriftlav (VU) på rogn. I tillegg forekommer vanlig blåfittlav på berg, kattefotlav på kristtorn, furu og bjørk, skrubbenever på rogn, glattvrenge på selje, og gammelgranlav på furu. Det ble også registrert barkhårskål på osp og tannsopp på rogn. Det er et lite potensial til å finne flere arter knyttet til regnskogsmiljø i de løv-tre-dominerte områdene lenger oppi lia i nordøst. Det er også potensial for å finne næringskrevende eller sjeldne lav- og mosearter knyttet til bergveggene i øst.

Av interessante funn som er registrert på Artskart kan det nevnes gul pærelav (NT), kystskriftlav (VU) og kystvortelav (VU) (funnet av Blom, H.H. 1991 – antatt grov stedsfesting) og nyere funn av kattefotlav på kristtorn i nordvest (Gaarder, G. 2002). I vest finnes antatt grovt stedfestede registreringer av klovemose, kystflatmose (Blom, H. H. 1991) og hinnebregne (funn datert 1871 av Kiær, F.). Det er også nøyere stedfestede artsfunn av nyere dato i vestre lia, herunder av kveilmose (Høitomt, T. & Hofton, T. H. 2012), i sørvest ble det funnet vanlig blåfittlav, rundporelav og randprykklav (VU) (Gaarder, G. 2002).

Det ble ikke gjort registreringer av fugler, men det kan nevnes at det ble observert rugde med unger i søndre del.

Tabell: Artsfunn i Svanøy: Kvalstadjellet vest. Kolonnen Totalt antall av art summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen Funnet i kjerneområde henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)	
Karplanter	Acer pseudoplatanus	platanlønn			1	
	Allium ursinum	ramsløk			1	
	Asplenium adiantum-nigrum	blankburkne			1	
	Brachypodium sylvaticum	lundgrønnaks			1	
	Ilex aquifolium	kristtorn			1	
	Mycelis muralis	skogsalat			1	
	Picea sitchensis	sitkagran			1	
	Primula vulgaris	kusymre			1	
	Saxifraga aizoides	gulsildre			1	
	Sorbus hybrida	rognasal			1	
	Ulmus glabra	alm	VU		1	
	Picea abies	gran			1 2	
	Lav	Felipes leucopellaeus	kattefotlav			1
		Graphis elegans	kystskriftlav	VU		1
Lobaria pulmonaria		lungenever			1	
Lobaria scrobiculata		skrubbenever			1	
Nephroma bellum		glattvrenge			1	
Pectenium cyanoloma			NT		1	
Pectenium plumbeum		vanlig blåfittlav			1	
Pseudocyphellaria norvegica		kystprykklav	VU		1	
Pyrenula occidentalis		gul pærelav	NT		1	
Sticta canariensis		skjellporelav	VU		1	

Avgrensning og arrondering

Et mulig forvaltningsområde foreslås å følge strandlinjen i vest og inkludere undersøkelsesområdet ved Kvalstadbrystet. Der er kun noen små arealer oppi fjellet i øst som tas ut siden de er lite preget av regnskapsmiljø og omfatter heller verdier knyttet til gammel furuskog isteden.

Dette forvaltningsområdet bør samtidig sees i sammenheng med tiliggende forvaltningsområde på nordsiden av Kvalstadjellet og skogsområdet oppe på selve Kvalstadjellet, da disse til sammen danner et uvanlig stort, sammenhengende område med naturlig, oseanisk skog på til dels høy bonitet i nasjonal sammenheng.

Andre inngrep

Det ble registrert flere plantefelt med sitkagran og gran, både i sentrale del, oppi lia i øst, og i sørøstre del. I nordøst er et hogstfelt. Det ble registrert ei løypestreng i sentrale del. Langs strandlinjen er det en del søppel, herunder noen få nokså store beholdninger. Av fremmede arter finnes det også innslag av platanlønn.

Vurdering og verdisetting

Liene vest for Kvalstadfjellet representerer et stort, sammenhengende område dominert av skog med naturlig treslags sammensetning og skogdynamikk.

Det er sparsomt innslag av fremmede treslag, mens det finnes en hogstflate i nordøst. Kun mindre deler av området har en viss variasjon i treslag, og skogen består for det meste av kystfuruskog av utformingene fattig boreonemoral regnskog.

Skogalder er relativt høy, og andelen samt nedbrytingsstadier av død ved varierer noe, med noe bedre forekomster i den bratte lia i øst. Flesteparten av skogen bærer preg av tidligere bruk, bl.a. som husdyrbeite, og fremstår ikke spesielt flersjiktet. Det er relativt få kjennetegnende arter for regnskogsmiljø, og disse forekommer nokså sparsomt. Likevel ble det i 2015 funnet 5 rødlistede arter. Arronderingen til området vurderes som god, den ligger i et nedbørsfelt og bør ses i sammenheng med det tiliggende regnskogsområdet i nordøst.

Samlet sett virker det korrekt å gi området 4 poeng og vurderer det som regionalt til nasjonalt verdifullt.

Med grunnlag i mangelanalyser i skogvernet (Fremstad m.fl 2002, 2003, 2010) skårer området høyt på dekning av regnskogsmiljø og kunne bidra til oppfylling av viktige mangler i skogvernet når det gjelder sterkt oseanisk furuskog.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Svanøy: Kvalstadfjellet vest. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edelløvtrær	Tre-slagsfordeling	Topografisk variasjon	Vegetasjonsvariasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Svanøya, Kvammane	**	*	**	**	**	*	*	**	*	*	**	-	-	**
2 Svanøya, Kvalstadfjellet/Vågsfjellet	**	**	**	**	*	*	*	**	*	*	*	-	-	**
Samlet vurdering	**	**	**	**	**	*	**	**	**	*	**	***	***	4

Referanser

Gaarder, G. (red.) 2009. Biologisk mangfold i Flora kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:57. 53 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-388-3.

Isdal, K. 1999. Naturtypekartlegging i Flora kommune. Innlagte resultater i Naturbase. <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>

Lindmo, S., Salvesen, P.H. & Skogen, A. 1991. Verneverdige forekomster av barlind og kristtorn i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Universitetet i Bergen. Botanisk institutt, rapport 50: 125 s

Moe, B. 1994. Inventering av vernevedig barskog i Sogn og Fjordane. NINA oppdragsmelding 318: 1-85.

Øvstedal, D. O. 1985. Vestlandsavdelingen. Ekskursjoner 1984. 1.-3. juli. Hovedekskursjon til Batalden. Blyttia 43(2): 105.

Bilder fra området Svanøy: Kvalstadjellet vest

Bildet ble tatt i sørøst. Det finnes flere områder i lia der løvtrær dominerer i tresjiktet. Foto: Ulrike Hanssen

Bildet viser skogsmiljøet sørøst for Kvammeskardet, der liene er preget av gammel furuskog med en god del dødved. Foto: Ulrike Hanssen

Store deler av området er dominert av furuer, einerbusker og fattig lyngvegetasjon, som her i sør mot nord. Foto: Ulrike Hanssen

Variert regnskogsmiljø i sørøst mot nordvest. Foto: Ulrike Hanssen